

EXPOZIȚIA EUROPA ÎN TIMPUL LUI ULYSSE

George TROHANI

De mai bine de 40 ani, Consiliul Europei organizează importante expoziții referitoare la arta europeană. Rolul lor a fost și este acela de a contribui la o mai bună cunoaștere a bogăției și diversității culturii și civilizației europene, atât a celei vechi cât și a celei contemporane.

La sfârșit de secol și de mileniu, Consiliul Europei a găsit de cuviință să dedice o expoziție specială – a 25-a în palmares - epocii bronzului, epocă ce reprezintă zorile istoriei în Europa. Ca o pregătire a acestei mari expoziții internaționale, Muzeul Național de Istorie a României a organizat, în 1996, o astfel de expoziție cu piese descoperite în România.

Lucrările pregătitoare au început încă din 1996, apelându-se la arheologi, istorici și muzeografi specialiști în domeniu, deoarece s-a dorit ca respectiva manifestare să constituie o sinteză a concluziilor celor mai recente. Obiectele ce urmau a figura în expoziție trebuiau să fie dintre cele mai prestigioase și să provină de la toate marile muzee din toate țările Europei.

Pentru bunul mers al lucrărilor pregătitoare, de care a răspuns domnul David Mardell, șeful Diviziei Artă din cadrul Consiliului Europei, s-a constituit un *Comisariat* – din rândul căruia menționăm pe Jean-Pierre Mohen, Jørgen Jensen,

Christiane Éluère și Albrecht Jockenhövel - și un *Consiliu științific european* – cuprinzând specialiști din fiecare țară: Austria, Bulgaria, Cehia, Cipru, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Marea Britanie, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Rusia, Slovacia, Spania, Suedia și Ungaria. România a fost reprezentată, la început - când s-au stabilit tematica și capitolele viitorului - catalog, de dl. Alexandru Vulpe, iar apoi de semnatarul rândurilor de față - când s-au discutat obiectele ce vor figura în expoziție.

Afișul expoziției

**GÖTTER UND HELDEN
DER BRONZEZEIT**
EUROPA IM ZEITALTER DES ODYSSEUS

13. Mai bis 22. August 1999 in Bonn

 Kunst- und Ausstellungshalle
der Bundesrepublik Deutschland

Dintru început s-a stabilit titlul expoziției – *Europa în timpul lui Ulysse. Zei și eroi ai epocii bronzului*. Apoi s-a fixat itinerariul – Muzeul Național din Copenhaga, Danemarca (19 decembrie 1998 – 5 aprilie 1999), Kunsthalle din Bonn, Germania (13 mai – 22 august 1999), Grand Palais din Paris, Franța (28 septembrie 1999 – 10 ianuarie 2000), și Muzeul Național din Atena, Grecia (11 februarie – 7 mai 2000).

În privința tematicii s-au hotărât cinci idei principale, cu subcapitole:

1. Aventurieri, meșteșugari și călători – Ötzi, omul ghețurilor, Arheometrie și tehnicile de cercetare, Influențele dintre bazinul carpatic și spațiul mediteranean oriental, Metalurgia și orfevrăria, Epavele maritime din Mediterana orientală, Schimburile nord-sud de materii prime, Călătoria ca ritm inițiativ, Trecerea de la bronz la fier;

2. Eroii și palatele lor – Cine era omul epocii bronzului?, Locuiri

din Peninsula Iberică, Așezări de tip *tell* în zona dunăreană, Palatele egeene, Locuințele lacustre, Certățui, Veșminte și podoabe, Calul;

3. Viața și moartea eroilor – Morminte și practici funerare în bazinul egeean, Prinții Atlenticului, Inmormântări princiare, Dendrocronologia, Stele și statui menhir, Morminte cu car;

4. Lumea zeilor – Sanctuare, Stânci gravate, Idoli, Tezaur de aur;

5. Nașterea Europei – Scrisul și tehnica, Sigillii, Timpul lui Ulysse, Homer și Troia.

România a fost prezentă cu un număr de circa 900 piese, provenind de la Muzeul Național de Istorie a României – o statuță din lut ars de la Cârna, toporul de bronz de la Someșeni, trei pumnale din aur de la Perșinari, vas de aur de la Biia, piese din depozitul de bronzuri de la Cioclovina și carul votiv de la Bujoru - și de la Complexul Muzeal Județean Neamț – trei vase de aur de la Rădeni.

Obiecte de bronz
din depozitul
de la Cioclovina

Dar organizatorii au dorit și prezentarea unor piese descoperite în secolul trecut și păstrate la muzee din alte țări – carul votiv din bronz de la Orăștie (Muzeul de Științe ale Naturii din Viena, Austria) și roțile de bronz ale unui car de la Arcalia (Muzeul Național din Budapesta, Ungaria).

Toate aceste obiecte s-au încadrat armonios cu celelalte expozate și au fost foarte bine prezentate din punct de vedere muzeologic. Aici este cazul să menționăm că în fiecare loc expoziția a beneficiat de un mobilier special, proiectat și executat de arhitecți din țara respectivă. Securitatea și condițiile de expunere au fost la cote internaționale. Fiecare vitrină avea lumină proprie și permitea o bună vizibilitate.

Vermisajele s-au bucurat de prezența unor mari personalități politice și culturale din țările respective – M.S. Regina Margareta a Danemarcei, miniștrii culturii din Germania, Franța și Grecia, reprezentanți ai UNESCO etc.

Punctul slab al expoziției – dar care a putut fi remediat pe loc, grație intervențiilor noastre – și, în special, al catalogului l-au reprezentat unele necunoașteri de amănunte zonale ale

L'exposition l'Europe au temps d'Ulysse

Resumé

En fin de siècle et de millénaire, le Conseil de l'Europe a organisé, pour la vingt-cinquième fois, une grande exposition *L'Europe au temps d'Ulysse. Dieux et héros de l'âge du bronze*. Présentée à Copenhague, Bonn, Paris et Athènes, de janvier 1999 à juin 2000, tous les grands musées des pays européens ont prêté quelques uns des plus importants et représentatifs objets de leurs collections.

membrilor Comisariatului – vezi harta total greșită cu localitățile din Europa (în special din bazinul dunărean), atribuirii de piese unor localități pe numele lor vechi de peste 70 de ani și unele intervenții ale organizatorilor în textele de prezentare a obiectelor, texte redactate de către specialiștii muzeelor deținătoare de piese. Aici trebuie însă menționat că în cataloagele din Germania și Grecia corecturile s-au făcut, în schimb, colegii din Franța au ignorat solicitările noastre. De asemenea, o lipsă a expoziției a constituit-o neparticiparea Bulgariei cu obiecte ce ar fi contribuit la o mai bună reprezentare a spațiului balcanic.

Dar cu toate aceste mici inadvertențe, explicabile într-o oarecare măsură la o manifestare de o asemenea anvergură, expoziția *Europa în timpul lui Ulysse* a reprezentat o adevărată reușită științifică și muzeologică – putem menționa că la Copenhaga s-au înregistrat cca. 50.000 de vizitatori iar la Bonn peste 70.000. În ceea ce privește participarea muzeelor din România, aceasta a constituit o faptă demnă de toată lauda, care demonstrează, încă o dată, că am făcut și facem parte din Europa.

La Roumanie, par le Musée National d'Histoire de la Roumanie et le Complexe Muséal de Piatra Neamț, a été présente avec environ 900 pièces en or, bronze, terre cuite, ambre et pâte de verre.

Pour mieux comprendre l'exposition les organisateurs ont édité un très beaux catalogue – mais, malheureusement, les versions anglaise et française contiennent des fautes de rédaction – cartes des pages 2-3, les numeros de catalogue 40 et 226 par exemple – assez graves.